אידנברידזש

(א סעריע בילדער און איינדרוקן)

פון אברהם לאפין

— 1 —

אידנ—ברידזש . . . דער נאָמען אליין רופט אויף, דערוועקט אין אייך שיינע געפילן און ליבשאפט צו דער דאָזיקער אידישער קאָלאָניע; א צעגויפגעגאַנגענער נאָמען פון צוויי ווערטער, וואָס דערציילן וועגן א הייפעלע אידן פיאָנערן, וואָס האָבן אריבערגעפאָרן צום ערשטן מאָל א בריק איבער דעם פאַר'חלומ'טן טייכל קאָרראָט און דאָרטן געבויט א מענשלאַכן ישוב. דער נאָמען אליין רעדט צו אייך פון עפּעס, וואָס איז פיאָנערישן חלוצישן, און וועגן איר פאָרט דורך אין דער לייגנ פון דער גרויסער קאָלאָניע פון דרום צו צפון, און איר זעט די אָפענע, ברייט-אויסגעשפּרייטע אידישע פעלדער, מאָלט זיך אייך דער באָדן אין אייער דמיון, אזוי ווי איר האָט שטענדיק זיך פאָרגעשטעלט די ליבטיקע אידיליע פון תנ"ך: ברייט באַוואַקסענע פעלדער מיט ווייץ, גערשטן און האָבער פון פויערים לאַנד פון יהודה. און איר באַקומט דעם איינדרוק: ווי מיר קערן זיך אום צוריק צו אונזער אַלטער פאַרגאַנגענהייט; עס באַנייט זיך ווידער אונזער אור-אַלטע פּראָפעסיע פון "עובד אדמה" און רוּאָה צאן" אויף א גאַנץ נייעם באָדן, וואָס צעוואַקסט זיך ווידער אויף נייע דורות.

אידנברידזש, פון דרויסן שטראַלט מיט לעבן פון אידישער אויפטו; איר וועט אָפּפאָרן מיילן, מיילן און איר וועט כסדר זעען פאַר זיך: אָפענע אויסגעשפּרייטע פעלדער מיט צייטיקע זאַנענען, וואָס גלי־ען אונטער דער זון; סטאַדעס בחמות גע־פלעקט און געפינטלטע, ווי אין חומש שטייט, וואָס פיטערן זיך אין די אויס־געטיילטע פאַר זיי פעלדער, הינטער דראָט-פאַרצאַמונגען, און פאַרקלינגען דעם אַרום מיט זייערע גלעקער. דאָרטן, אויף די פעלדער וועט איר באַגעגענען די אידישע האַראָפּאַשניקעס, טאַטעס און קינדער, מיט פאַרברענטע פנים'ער און מיט גוט באַקאַנטע אידישע אויגן, וועלן־כע וועלן אייך האַרציק באַגריסן און טור ליען צו זיך.

אויף די הויפן, וואו זייער באַלעבאַ־טישקייט איז ברייטלאַך פאַנאַדערגע־לייגט, וועט איר טרעפן די אידישע פרויען, וואָס האַרעוועו אַרום דער הויז־ווירטשאַפט, פון זון אויפגאַנג ביז זון אונטערגאַנג. האַרעוועו עופות, פּראַדוּ־צירן מילכיקס און דערציען די קינדער, אָט די זעלבע פרויען, וואָס האָבן שוין געהאַט פאַרזוכט דעם טעם פון גרויס־שטאַטיקן לעבן, האָבן זיך פאַר דער צייט אזוי איינגעגלידערט אין דער נאַטור, אז יעדע שטאַטיש געפיל איז אָפּגעמעקט גע־וואָרן פון זיי. געוואָרן איינס מיט דעם מדבר, און אינגאַנצן צו פאַרגעסן אָט יענע אַמאָליקע, פריילאַכע טעג פון דער טומלדיקער שטאָט. זיי טראָגן צו זייער חלק ניט וויינינקער פון זייערע מעגער, העלפן אָפּטמאָל אויסשפּאַנען אַדער איינ־שפּאַנען די שווערע אַרבעטס פערד, מסיע לייבן, וואָס ווען זייער פערדישער שכל וואָלט זיי איינפאַלן אויפצוהויבן זייער א־ווילד־משונה'דיקן פוס, וואָלט שוין ווי געווען צו דער באַלעבאָסטע.

ווען איר באַטראַכט דאָס, קאָנט איר די סאַמע שול-ביינקלאַך, גנב'עט איר אויך צווישן זיך אריין אייער פרעמדן לשון . . .

דער הויף איז א גרויסע וועלט. עס לעבט און צאַפּלט פון אָט דער קליינ־וואַרג, וואָס זיינען נאָך יונג צו גיין אויפ'ן פעלד, זיי דרייען זיך אַרום הויז, א וועלטל פון וועגלאַך, שעפּסלאַך, פערדערלאַך און לייצעס, אָך ווי ליב זיי האָבן אָט די לייצעס! א טייל קינדער־לאַך ווערן פערדערלאַך, א טייל — די אַנטרייבער צוזאַמענגעבונדן מיט לייצעס, אָך ווי ליב זיי האָבן אָט די לייצעס! און מען לויפט ווי קליינע שדימ'לאַך. זיי העלפן אויף אונטער די מאַטעס, פאַר־ביינען זיי מיט'ן שפּייזן די עופות און אַנטרינקען די קעלבלאַך.

די עלטערע קינדער זיינען אוועק מיט די טאַטעס אויף די פעלדער, זיי, די יונגע כחות זיינען די הויפּט זייל, וואָס שפּאַרן אונטער די קאָלאָניע. אויב די טאַטעס זיינען פון אָנפאַנג געשטאַנען מיט וואַקלדיקע פיס, א דאַנק זייער ניט דערפאַרנקייט, האָבן זיך געגומען מער איינפעסטיקן מיט'ן אויפוואַקסן פון דעם נייעם און יונגן דור. דאָס טעקפּאַ פון די נייעס און יונגן דור. דאָס טעמקפּאַ פון די באַגייסטערט, מיט פולער יונג בלוטיקער ענערגיע רייסן זיי זיך צו דער אַרבעט; מיט דער טיפסטער וואַרעמקייט פון זייר־ערע הערצער, וואַרעמען זיי אָפּ דעם פאַר־האַרטעוועטן באָדן פון די ברייט-פאַנאַ־דערגעוועלקטע פעלדער, וואָס פאַרטראָגן זיך ערגעץ ווייט, ווייט אין די בלויע וועלטן אריין.

די שוין פאַרעלטערטע טאַטעס נעמען זיך ביסלאַכווייז אָפּרוקן אָן א זייט, אי־בערגעבנדיק די גרויסע, פאַראַנטוואָרט־לאַכע אַרבעט צו זיי, צו די קינדער. די טאַטעס האָבן שוין זייערס אויפגעטאָן: אויסגעפּיאָנירט א נייעם באָדן, א היים פאַר זיך און פאַר א צוקונפט לדורות. און אויף געבראַכט א געוונטן, פּראָדוקטיוון קינד אויף דער וועלט מיט א געוונטן חוש הריח, "כריח השדה". א ריח פון פעלדער און וועלדער, פרישקייט און שמאַרקייט. די טאַטעס קוועלן אָן פון שמחה, צווענדיק די אויפגעטאָנענע אַר־בעט פון זייערע יונגע שוואַלבן. נאָך גאָר יונגע קינדער, און זיי טראָגן שוין אויף זייערע יונגע פלייצעלאַך די זאַרגן אָן נויטן. און יונגן ס'האַלט א טרי־קענעש, און די פעלדער ווערן שיר ניט צעברענט אין דאָ ווירקלאַך צוגעפּאַסט די תפלה צו גאָט:

גאָט, גאָט גיב א רעגן

פאַר די קליינע קינדער'ס וועגן!

און מערקווירדיק, ווי די נאַטור האָט דאָ אָפּגעטאָן א שפּיצל, וואָס דאָס רוב פון די געבוירענע קינדער איז לויטער זכרים, ווי די נאַטור וואָלט באַצייטנס פאַראויסגעזען די נויטווענדיקייט אין שטאַרקע כחות פאַרן אַנטוויקלונג פון אָט דעם רויען ישוב. און אויב ס'האָט פאַ־סירט, אז איינער פון די חברים אין נע־באַך געשטאַפּט געוואָרן מיט לויטער נקבות (אפילו ניט איין זכר אויף א רפואה) האָט זיך אַרויסגעוויזן אויף פאַר א קליינעס אומגלק. דער קליינער ישוב וועט ניט מאַכן חלוק פון מין און עלי־טער. אויב ס'וועט אייך ווען עס איז אויסקומען אַרויפצוגיין אויפ'ן פעלד פון אָט דעם געשטאַפּטן אידן — מאַקס הייסט ער, וועט איר פון דערווייטנס דערזען א מנושמ'דיקן מאַנסביל, אין א פּאָר אַוועראַלן און שווערע שיך, מיט א היטל אויפ'ן קאָפּ אַריבערגעדרעקט, — זיצנדיק אויף אַן אקער און אַנטרייבנדיק מיט א גאַנג אַן פיר פערד. ווען איר וועט צוגיין נעענטער, וועט איר אויף זיין פאַרבראָענטן פנים אַנמערקן צערט־לאַכע שטרייכן פון שיינעם געשלעכט, און טאַטע באַלד נאָך דער אַרבעט, וועט דער פאַרשטעלטער בחור ווערן פאַרוואַנדלט אין חוה'ס א טאָכטער, אין א גראַציע־זער מיידל, מיט א צוגעפּראָוועט פּנים'ל, מיט זוידענע זאַקן און קליינע שיכעלאַך. איר וועט זי שפּעטער זעען פירנדיק א פּאָר מנושמ'דיקע פערד צום בראָנעס, אוג טערטאַנצנדיק דערביי א פּאַקסטראַטל.

און דאָס זיינען די אידנברידזשער קינ־דער. דער רוקנביין פון דער קאָלאָניע. א גאַנצן זומער פאַרברייענען זיי אויף די זון באַוואַקסענע ווייץ פעלדער, פון סאַמע פרילינג, ווען דער באָדן וואַרעמט זיך אָפּ, ביז'ן שפּעטן האַרבסט, ווען דער באָדן פאַרפרירט. צו ווערער צייט פירן זיי אויס א גאַנץ אַנדערע אַרבעט: א צייט צו אקערן, אָבערקערן די רויע שוואַרצע ערד א צייט צו פאַרזייען א צייט צו ריינען די בוימער מיט די וואַרצלען א צייט אויפצוברעכן נייע געקאַרשעוועט־טע לאַנד; א צייט איבערצוקערן די פאַר־לאָזטע, באַבלומטע שמיטה פעלדער; א צייט פון שניידן חיי, אין שטעגן און הויכע סקירדעס, אָט די צייט איז די סאַמע איינגעגעמסטע, עס פאַלט אויס אין טיפן זומער, ווען די פעלדער זיינען אזוי שיין אויפגעגאַנגען, ווי גלייכע ווענט שטייען זיי דאַמאָלסט די זאַנגען, ווערן פול מיט קערנער, בויגן זיך, וווּגן זיך צו דער ערד, פאַרלירן דאַמאָלסט זייער גרינעס קאָליר און ווערן געל, גאָלדיק. איר באַגעגנט זיי דאַמאָלסט אויף די הער כעגישן פון פול אָנגעלאָדענע וואָגנס הייס אָנגעשפּאַרט אויף די היי גאַפּלען, פון אויבן גיסט זיך אַראָפּ זייער פרוערדי־קער געוואַנג, זיי איילן זיך אריינצוכאַפּן די היי, ווייל דער שניט יאָגט שוין אָן.

שניט צייט איז געקומען, אָך ווי גליק־לאַך ס'פילן זיך די מאַטעס און די קינ־דער. דורכגעקומען בשלום דעם האָגל, פראָסט און אַנדערע אַנשיקענישן פון דער בייזער נאַטור. דער שניט פאַנגט זיך שוין. אז. איר דערזעט זיי ווידער אויפ'ן הויכן ביינקל פון אָט דעם שנייד מאַשין, און גייען אָן מיט גרויס פאַר־אַנטוואָרטלאַכקייט און פּינקטלאַכקייט, ווארום די מאַשין איז ניט גלייך צו קיין אַנדערע; דאָס איז צו איידעלע צערמאַ־כע כלי, וואָס איז צוזאַמענגעשטעלט כמ־עט פון רמ"ח אברים; פון לויטער דער־לאַך, שרייבעלאַך און שטיקעלאַך, איינס געקייטלט אין אַנדערן, און טאָמער פאַר־זעט איר עמוואָס ברעכט זיך אַלץ, דער אַנפירער מוז האָבן דערביי טויזנט אויגן צו באַאַכטן יעדעס קליינקייט, יעדעס פּיצעלע, די פיס, די הענט מוזן ריטמיש, האַרמאָניש אַרבעטן מיטן נאַנצן מאַשין; ניט פאַרגעסן צום מינוט פאַרמאַכן אָדער אויפהויבן א הענטל.

(פאָרזעצונג מאָנטאָג)

צייכנט זיך אויס אין פיאָנא עקזאַמענס

עטא ניק, 12 יאָר אַלט, טאָכטער פון מר. און מרס. ה. ניק, 55 דערבי סטרים, האָט זי דאָווסגעצייכנט מיט "האָנאָרס" אין אירע פיאָנאָ עקזאַמענס אין דער טאָ־ראָנטאָ קאָנסערוואַטאָריע. זי איז א פּיר־פיל פון מיט עני קאַפּלאַן.

—(::)—

גאָלד מעדאַליסט וויאָלינסט

באַהראַן הוביקי, 324 באַראָוס עוועניו, האָט געוואונען דעם גאָלדענעם מעדאַל פאַר פידל שפּילן, אין די עקזאַמענעס וואָס זיינען אָנגעפירט געוואָרן אין יוני מאָנאַט איבער קאַנאַדע, פון דער קענינ־לאַכער מוזיקאַלישער אַקאַדעמיע, לאָנ־דאָן, ענגלאַנד.

מיט דעם גאָלדענעם מעדאַל, וואָס דער יונגער באַהראַן האָט געוואונען אין דעם פיינאַל קלאַס, איז ער איצט דער איינ־טיגער פון דריי מעדאַלן. צוויי זילבער־נע מעדאַלן האָט ער געוואונען פאַר די אינטערמידיאַייט און אַדוואַנסט גריידס אין די פריערדיקע צוויי יאָר.

אין פאַרלויף פון די לעצטע פיר יאָר, האָט דער דאָזיקער פידל סטודענט, וועל־כער איז א פּיופּיל פון זיין עלטערן ברר־דער טאַראָס הוביקי, געוואונען פופצן ער־שטע פּריז אין די מאַנאַסבאַ מוזיקאַלי־שע פייערונג קאָנקורסן, וואָס ווערן אָנגע־פירט אין וויניפּעג יעדן יאָר.

—(::)—

דערפאָלגרייכע פיאָנאָ סטודענטנס

בערטאַ טאָלטשינסקי

רובי מאַריסאָן

פּיופּילס פון מיס מערי סינגער, וועלכע האָבן אויסגעהאַלטן זייערע עקזאַמענס מיט "האָנאָרס" אין די לעצטע עקזאַמענס וואָס זיינען לעצטנס אָנגעפירט געוואָרן פון טאָראָנטאָ קאָנסערוואַטאָריע.

דירעקטע און אומדירעקטע שלום-מאַטערנישן

פון י. אייגער (ירושלים)

יענע וואָך האָבן די בעדואינער פון דעם אומגעגנט רענגה־הרצליה איינגעלאַ־דען די לייטער פון דער ניו-יאָרקער "אחוזה", דעם וועד פון דער קאָלאָניע "רעננה" און די אידישע וועכטער פון דעם נעגנט אויף א שלום פייערונג. אויר־סער די אידן און די אַראַבער האָבן ביי־געוואוינט די שמחה דער פאַליציי קאָ־מענדאַנט פון פתח־תקוה און דער ענגלי־שער אָפיצער פון "הרצליה". ווי עס פירט זיך אויף דעם מזרח אין אַלעכע פאַלן, האָט מען לכבוד דיי געסט גע'שוחט'ן א שאָף. דער שייך פון די בעדואינער האָט דערקלערט, אז בעת די אַוונגוסט נעשעע־נישן אין פאַריקן יאָר זיינען געקומען אַגיטאַטאָרס און האָבן זיי געהעצט קעגן די אידן, אָבער אָן שום דערפאָלג, ווייל זיי האָבן אימער געלעבט גוט מיט זייערע אידישע שכנים און ווילן אויך אין דער צוקונפט זיין מיט זיי אין פרידלאַכע באַ־ציאונגען. די פירער פון דער "אחוזה" האָבן איינגעלאַדן די עלטסטע בעדואי־נער אויף א מאָלצייט, וועלכער ווערט איינגעגאַרדנט אין דער צוקונפטיקער וואָך: אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דאָרף מען דערמאָנען דן געשיכטע מיט דעם שלום צווישן בית-צפפה און מקור-חיים. בית־צפפה איז אַן אַראַבישער דאָרף, וועלכער גרענעצט זיך מיט דער אידישער ירו־שלימ'ער פאַרשטעטל מקור-חיים, אויס־געבויט צוריק מיט א יאָר 8-10 אויף דעם באָדן פון קרן-קיומת. בשעת די אור־לעת עתה ווערן דאָרט באַוועגט 40; פון זיי געפינען זיך שוין 35 אויף דעם אָרט. ביז איצט האָט דער קרן היסוד אינוועסטירט אין בית-חנן 4000 פונט און די קאָלאָניסטן 6000 פונט.

אין דער זעלבער וואָך האָט מען גע־עפנט אין חיפה אויף דעם כרמל באַרג אין דער "אחוזה פאַר הערבערט סעמו־על". א היים פאַר טובערקולאָזע קינ־דער, וועלכע איז אויסגעבויט אויף דעם באָדן און אויף די מיטלען פון דער פאַ־מיליע וואַכטער אין יאַסי (רומעניע). די היים איז לעת עתה איינגעאָרדנט גע־וואָרן פאַר 10 קינדער אין עלטער פון 3 ביז 10 יאָר (3 פאַר ירושלים, 3 פאַר תל-אביב און 4 פאַר חיפה).

אין נאָך איינעם א שריט צו שלום וויל איך דאָ דערמאָנען: כמעט אַלע קאָ־לאָניסטן פון דער אידישער קאָלאָניע מוצא (איינע פון די עלטסטע קאָלאָניעס, 5 קילאָמעטער פון ירושלים) האָבן זיך צוריקגעקערט אין זייערע הייזער, צו זיי־ערע ווירטשאַפטן, געשעדיקט בשעת די געשעענישן און איצט צוריקגעשטעלט מיט דער הילף פון דעם הילפס פאָנד.

מען דאַרף ניט זיין שטאַרק שאַרפזי־ניק און קלוג אום צו זעען אז אין איצ־טיגן מאָמענט זיינען פיל וויכטיקער, גרינטלאַכער און זיכערער די אומדירעק־טע שלום מאַטערנישן ווי די דירעקטע...

—(::)—

עקספּעדיציע אַנטדעקט אויל אין גרינלאַנד

אסלא, נאָרוועגיע, סעפּט. 12. — ווי עס ווערט דאָ באַריכטעט, האָט א ברי־טיש-אַמעריקאַנער פאַראייניקטע עקספּע־דיציע אַנטדעקט רייכע אויל קוואַלן אין מזרח פון'ם גרינלאַנד אינזל, ניט ווייט פון פאַרנע־ריאַזעף לאַנד.

דאָס נעכעט פון צעבראָכענעם הייליקן אידנטום אין דער הייליקער ארץ-ישראל

בהזה"י

אין די קומענדיקע ימי-הזכרון:

דערמאָנט זיך, טייערע ברידער און שוועסטער, די גרויזאַמע לאַגע פון אייערע אייגע שוועסטער און ברידער אין ארץ-ישראל.

דער קריזיס אין אַמעריקע האָט געהאַט זייער א ביטערן אָפּקלאַנג און האָט צעבראָכן דעם הייליקן ארץ-ישראל ישוב. דער גרויסער רמבעה"ן כנסת-ישראל האָט געלייטן א שרעקלאַכן דעפיציט. און דער טרויעריקער צו־שאַטנר פון די צעברלקיקער טויזנטער הילפלאָזע זקנים, אָרימע תלמידי חכמים און הונגעריקע אלמנות און יתומים איז ניט צו שילדערן מיט ווערטער.

אין די קומענדיקע ימי הרחמים:

ווערן די הייליקע שטיינער פון דעם כותל מערבי באַוואַשן מיט טרערן פון הייליקן אידנטום וועלכער בעט רחמים פאַר אייך און פאַר כל ישראל.

שיינקט זיי רחמים. און עגטפערט זייער געבעט פאַר זייערע הונגע־ריקע קליינע קינדער, דערפאַר וועט איר געענטפערט ווערן מיט רחמים פון גרויסן בעל הרחמים.

גבאים און עסקנים פון הייליקן רמבעה"ן כנסת ישראל:

דערוועקט אייך, און דערוועקט רחמים פון אונזערע ברידער און שוועסטער. הערלפט אונזערע משולחים קאָלעקטן פון רמבעה"ר-באַקעסס אזוי גיך ווי מעגלאַך, ווייל די לאַגע איז נעבאַך זייער, זייער טרויעריק.

אונזער ווירדיקער משולח הרב ר' דוד רוקח געפינט זיך איצט דאָ אין וויניפּעג. מיר בעטן אויפגעזונעמען אים בסבר פנים יפות.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

האָט א גוט יאָר, די איצט געבראַכענע אידישע הארץ זאָל אויפגעריכט ווערן, און די אידישע האָפענונג זאָל פאַרווירקלאַכט ווערן אין גיכן.

ווי עס בעטן פון דער הייליקער ירושלים.

וועד הכללי כנסת-ישראל, צדקת רבי-מאיר-בעל-הנס, זיע"א

נשיא הכבור, אברהם יצחק הכהן קוק

טשיף ראבי אין ארץ-ישראל

אדרעס:

Central Committee Knesseth Israel Ramban, Jerusalem (Palestine)

ניו יארק אפיס: 214 איסט בראָדוויי, ניו יארק

חזן מ. דזשייקאב

און אונזער הארציקער בעל תפלה

ה"ר לוי וועסעל

וועלן אויך היינטיקע ימים נוראים דאַוונען

אין תלמוד תורה

מיר בעטן אַלע אונזערע פריינט אז זיי זאָלן אויך דאָס יאָר רעזערוויר־רן פּלעצער מיט אונז אין קומען דאַוונען אין די גרויסע, לופטיקע, אויסגע־פּוצטע זאָלן פון די וויניפּעגער תלמוד תורה.

דער אָפּס פון תלמוד תורה איז אָפן טעגלאַך פון 9 פרי ביז 8 אוונט, וואו איר קאָנט באַקומען סיסט פאַר זייער מעסיקע פרייזן.

ווינשנדיק אַלע אידן א שנה טובה.

ת"ת שול קאָמיטעט

אַלע קלאָקמאַכער פון וויניפּעג

וועלכע ווילן פאַרבעסערן זייער ארבעטס לאַגע און באַקומען העכערן געהאַלט, דורך אָרגאַניזירן זיך אין א יוניאָן

זאָלן קומען אין

פרייהייטס טעמפּל

(פריטשארד און סאַלטער)

שבת, דעם 13-טן סעפּטעמבער

צווישן 2 און 4 בייטאָג

ס. קרייסמאַן

אָרגאַניזירער אינטערנעשאָנאַל ליידיס גארמענט וואָרקערס יוניאָן

— 2 —

דער ערשטער גוטער אינדרוק מאַכט אויף אייך דער יונגער דור — די קינ־דער פון אָט די ערשטע פּיאָנערן, וועל־כע זיינען שוין אויסגעפּורעמט פון דער רויער, שוואַרצער ערד און אויסגעבאַקן פון דער גלעגדיקער זון. א מאָדנער אייג־דרוק מאַכט אויף אייך, ווען איר לאָזט זיך ארויף אויף א גרויסן הויף פון א פאָר פאַרמענלאַכע אידישע קאָלאָניסטן, פון נאָר די ערשטע בויער; א טומל, א גערודער, קינדערלאַך ווי קעלבעלאַך, ווי באַוועגלאַכע, אָפּגעריסענע שטיקער נאַ־טור לויפן זיי ארום; שפּילן זיך, רייסן זיך צווישן זיך, און ווי מאַרנע ס'וועט אָפּהילכן אין אייערע אויערן זייער שפּראַך — א פּשוט'ן מאַמע לשון. א וואַפּטיק, פאַלקסטימלאַך אידיש שפּרודלט פון זייערע מיילבלאַך: אויצע, משה, לויף, כאַפּ, שנעל . . . פונקט ווי מיר — אַמאָליקע אידישע קינדערלאַך האָבן זיך אזוי געשפּילט אין אונזערע היימישע שטעטלאַך . . . און בשעת מעשה וואָלט איר איינגאַנצן פאַרגעסן, אז איר געפינט זיך אין גאָר א פרעמדער וועלט איר קאָנט שוין מוחל זיין אויף יענע פאַרלאָרענע, איר זעט שוין פאַר זיך נייע, לעבעדיקע וואָס פאַרבייטן אָט יענע . . . און איר טראַכט: שעטט אויף קינדער פון ווי־ניפּעגער מאָדערנע אידישן שולן, וואו מען צערטלט אייך, מען ברענגט אַראָפּ פאַר אייך די גרעסטע באַרימטע פּעדאַגאָ־גען, מיט די נייסטע מעטאָדן, אז איר זאָלט ליב האָבן אונזער שפּראַך, און דאָך הינטער אייער לערער'ס פּלייצעס, אויף אונטער דער זון; סטאַדעס בחמות גע־פלעקט און געפינטלטע, ווי אין חומש שטייט, וואָס פיטערן זיך אין די אויס־געטיילטע פאַר זיי פעלדער, הינטער דראָט-פאַרצאַמונגען, און פאַרקלינגען דעם אַרום מיט זייערע גלעקער. דאָרטן, אויף די פעלדער וועט איר באַגעגענען די אידישע האַראָפּאַשניקעס, טאַטעס און קינדער, מיט פאַרברענטע פנים'ער און מיט גוט באַקאַנטע אידישע אויגן, וועלכע וועלן אייך האַרציק באַגריסן און טור ליען צו זיך.

אויף די הויפן, וואו זייער באַלעבאַ־טישקייט איז ברייטלאַך פאַנאַדערגע־לייגט, וועט איר טרעפן די אידישע פרויען, וואָס האַרעוועו אַרום דער הויז־ווירטשאַפט, פון זון אויפגאַנג ביז זון אונטערגאַנג. האַרעוועו עופות, פּראַדו־צירן מילכיקס און דערציען די קינדער, אָט די זעלבע פרויען, וואָס האָבן שוין געהאַט פאַרזוכט דעם טעם פון גרויס־שטאַטיקן לעבן, האָבן זיך פאַר דער צייט אזוי איינגעגלידערט אין דער נאַטור, אז יעדע שטאַטיש געפיל איז אָפּגעמעקט גע־וואָרן פון זיי. געוואָרן איינס מיט דעם מדבר, און אינגאַנצן צו פאַרגעסן אָט יענע אַמאָליקע, פריילאַכע טעג פון דער טומלדיקער שטאָט. זיי טראָגן צו זייער חלק ניט וויינינקער פון זייערע מעגער, העלפן אָפּטמאָל אויסשפּאַנען אַדער איינ־שפּאַנען די שווערע אַרבעטס פערד, מסיע לייבן, וואָס ווען זייער פערדישער שכל וואָלט זיי איינפאַלן אויפצוהויבן זייער א־ווילד־משונה'דיקן פוס, וואָלט שוין ווי געווען צו דער באַלעבאָסטע.

דאָס נעכעט פון צעבראָכענעם הייליקן אידנטום אין דער הייליקער ארץ-ישראל

בהזה"י

אין די קומענדיקע ימי-הזכרון:

דערמאָנט זיך, טייערע ברידער און שוועסטער, די גרויזאַמע לאַגע פון אייערע אייגע שוועסטער און ברידער אין ארץ-ישראל.

דער קריזיס אין אַמעריקע האָט געהאַט זייער א ביטערן אָפּקלאַנג און האָט צעבראָכן דעם הייליקן ארץ-ישראל ישוב. דער גרויסער רמבעה"ן כנסת-ישראל האָט געליטן א שרעקלאַכן דעפיציט. און דער טרויעריקער צו־שאַטנר פון די צעברלקיקער טויזנטער הילפלאָזע זקנים, אָרימע תלמידי חכמים און הונגעריקע אלמנות און יתומים איז ניט צו שילדערן מיט ווערטער.

אין די קומענדיקע ימי הרחמים:

ווערן די הייליקע שטיינער פון דעם כותל מערבי באַוואַשן מיט טרערן פון הייליקן אידנטום וועלכער בעט רחמים פאַר אייך און פאַר כל ישראל.

שיינקט זיי רחמים. און עגטפערט זייער געבעט פאַר זייערע הונגע־ריקע קליינע קינדער, דערפאַר וועט איר געענטפערט ווערן מיט רחמים פון גרויסן בעל הרחמים.

גבאים און עסקנים פון הייליקן רמבעה"ן כנסת ישראל:

דערוועקט אייך, און דערוועקט רחמים פון אונזערע ברידער און שוועסטער. הערלפט אונזערע משולחים קאָלעקטן פון רמבעה"ר-באַקעסס אזוי גיך ווי מעגלאַך, ווייל די לאַגע איז נעבאַך זייער, זייער טרויעריק.

אונזער ווירדיקער משולח הרב ר' דוד רוקח געפינט זיך איצט דאָ אין וויניפּעג. מיר בעטן אויפגעזונעמען אים בסבר פנים יפות.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

האָט א גוט יאָר, די איצט געבראַכענע אידישע הארץ זאָל אויפגעריכט ווערן, און די אידישע האָפענונג זאָל פאַרווירקלאַכט ווערן אין גיכן.

ווי עס בעטן פון דער הייליקער ירושלים.

וועד הכללי כנסת-ישראל, צדקת רבי-מאיר-בעל-הנס, זיע"א

נשיא הכבור, אברהם יצחק הכהן קוק

טשיף ראבי אין ארץ-ישראל

אדרעס:

Central Committee Knesseth Israel Ramban, Jerusalem (Palestine)

ניו יארק אפיס: 214 איסט בראָדוויי, ניו יארק

נייע מאַרבל סטאַטועס

צו באַשיינען אייער היים

מיר האָבן אימפּאָרטירט היינטיקע וואָך דעם פיינסטן אויסוואַל פון ריכטיקע איטאַ־ליענישע מאַרבל פיגורן וואָס מיר ווייזן איצט. כמעט אַלע זיינען באַלויכטן און זיי וועלן צוגעבן א סך שיינקייט און פּראַכט צו אייער היים היינטיקן ראש השנה.

D.R. Dingwall LIMITED

WINNIPEG

PARIS BUILDING PORTAGE AT CARRY

פיינסטע דזשעלרי סטאָר אין מערב קאַנאַדע

סליחות אין דער

גרויסער תלמוד־תורה

קאָר. טשארלס און פלאָרא

שבת צו נאַכט, צו ערשטע סליחות, 11.30, ווען מען זאָגט סליחות אין דער גרויסער לופטיקער ניי דעקאָרירטער האַל פון תלמוד תורה. דער חזן, וועט זיין מר. גורמאַן, א געוועזענער תלמיד פון ת"ת.

מיר בעטן אַלע ת"ת פאַטראָניזער קומען אין צייט, איר וועט האָבן תענוג צו הערן אונזער אַן אייגענעם באַי זיין זיסע שטימע מיט זיין שיינער עברי זאָגן פאַר אייך סליחות. איר וועט אויך האָבן א מעגלאַכקייט אויסצוקלייבן די סיטס וועלכע איר וועט וועלן. פאַרגעסט ניט אז איר וועט דאַוונען אין דער שענסטער באַקוועמסטער שול און נאָך דערצו אויסהעלפן דער תלמוד תורה, וואָס דאָס אין דער וויכ־טיקסטער אנשטאַלט ביים אידנטום און נויטיקט זיך אזוי שטאַרק אין אייער הילף. יומים נוראים אין די צייט ווען יעדער איד איז נאָך מער ווי שטענדיק פאַרפליכטעט צו העלפן דעם אנשטאַלט וואָס האָט די גרעסטע פאַרבינדונג מיט רעליגיעזע און נאַציאָנאַלע התחייבותן פאַר דעם יונגן אידישן דור.

תלמוד תורה שול קאָמיטעט

יאונש

אייערע ווינשן זאָלן